

Maren Madsen, født Hansdatter fra Strøby (1815–1916)

Da Maren Hansdatter blev født i Strøby den 23. maj 1815, lå Danmark endnu tæt på den gamle verden. Napoleonskrigene var forbi få år tidligere, landet var fattigt, og ude i landsbyerne på Stevns levede mennesker fortsat af jorden, af hænderne og af det slid, familien kunne præstere.

Maren blev født som datter af husmand Hans Haagensen og hustru Else Sørensdatter i Strøby. Hun blev hjemmedøbt dagen efter fødslen, som mange svage eller nyfødte børn blev dengang, og voksede op i det samme lille sogn, hvor hun mere end hundrede år senere også skulle dø.

Det blev et liv næsten helt uden geografiske spring — men fyldt med tid.

Hun voksede op blandt husmænd, vævere, gårdmandsfolk og daglejere i Strøby. Familien havde ikke mange midler, og børn lærte tidligt at arbejde. Ved konfirmationen i Strøby Kirke i 1830 blev hun omtalt som "Maren Hansdatter i Strøebye". Hun var en dygtig pige, og avisen skrev mange år senere, at hun i skolen altid havde været "Nummer et i Klassen".

I sine unge år lærte hun at væve.

Det blev ikke blot et arbejde, men selve grundlaget under familiens liv. I 1915 fortalte aviserne, at hun havde arbejdet som væverske i 46 år og vævet:

- lærred
- drejl
- dynnevar
- hvergarn
- og vadmel.

Hun arbejdede i en tid, hvor penge ofte var få, og hvor betaling stadig kunne ske i naturalier. Når bønderkonerne kom til hende med rogarn, som skulle "tendes", kunne betalingen senere være lidt smør, et stykke flæsk eller andre varer fra husholdningen.

Bag de små beskrivelser fra avisen aner man et liv med hårdt og vedholdende arbejde.

Men Maren var mere end væverske. Hun blev også en af de kvinder i sognet, som folk søgte til ved livets store begivenheder. Hun pyntede brude og brudepiger til bryllupper, flettede kunstige blomster og pynt til begravelser og syede navne på lagener og linned. Avisen beskrev hende som et "helt Geni" til dette arbejde.

Den 1. december 1838 blev hun gift med Christen Madsen i Strøby Kirke. Han var født samme år som hende selv og arbejdede som daglejer og husmand. De begyndte deres ægteskab beskedent og boede først hos Marens forældre. Folketællingen fra 1840 viser hele familien samlet i huset:
den aldrende husmand Hans Haagensen, hans kone Else Sørensdatter, datteren Maren, svigersønnen Christen Madsen og deres lille søn Peder på ét år.

Gennem årene voksede familien, og Maren fødte otte børn:
Peder, Rasmus, flere sønner med navnet Hans, Karen Marie, Else og Ane Margrethe.

Men som i så mange familier på landet overlevede ikke alle børnene. En søn ved navn Hans døde som spæd i 1844, og endnu en Hans døde som lille dreng få år senere. Når et barn døde, gav man ofte navnet

videre til næste søn. Det fortæller både om tabene og om tidens måde at holde familienavnene i live på.

Livet i Strøby var præget af slid og nøjsomhed. Christen Madsen arbejdede som daglejer, mens Marens vævning bidrog til familiens overlevelse. Langsomt begyndte nogle af børnene at søge væk fra landsbyen og ud mod byerne og de nye arbejdspladser.

To af sønnerne, Peder og Rasmus, blev senere knyttet til bryggerimiljøet som henholdsvis bryggeriarbejder og bryggerkarl. Det var en lille del af den store bevægelse fra land til by, som forandrede Danmark i anden halvdel af 1800-tallet.
Men før det kom krigen.

I 1864 drog sønnerne Peder og Rasmus med som soldater. Rasmus blev underkorporal ved 8. batteri. Mange år senere fortalte den gamle Maren stadig om den dag, sønnerne vendte hjem igen. Avisen beskrev hendes store glæde over, at begge kom levende tilbage fra krigen. De kom hjem næsten uden klæder og strømper, men moderen fandt hurtigt lidt til dem, så de igen kunne blive “nogenlunde ekviperede”.

Det er kun en lille episode i en avisartikel fra 1915 — men bag den gemmer sig en mors frygt gennem måneder med krig og usikkerhed. Familien oplevede både tab og modgang gennem årene. Flere af børnene døde før moderen, og i 1877 blev Marens liv ramt af endnu et hårdt slag, da hendes mand Christen Madsen døde i Store Heddinge. Kirkebogen fortæller kort og nøgternt, at han hængte sig.
Man kender ikke baggrunden.

Men bag den ene linje i kirkebogen aner man det hårde liv, som mange husmandsfamilier levede i anden halvdel af 1800-tallet — med slid, fattigdom og usikkerhed tæt inde på livet.
Efter mandens død levede Maren videre som enke i næsten fyrre år.

Folketællingerne viser hende senere boende hos datteren Else Christensen og svigersønnen, tømreren Niels Jørgensen, i Strøby. Samtidig omtales hun flere steder som modtager af fattigunderstøttelse. Det var ikke usædvanligt blandt gamle landarbejdere og husmandsfolk, men fortæller alligevel noget om alderdommens vilkår.

De sidste mange år var hun sengeliggende.

Aviserne skrev ved hendes 100-års fødselsdag i 1915, at hun havde ligget i sengen i omkring tolv år. Synet og hørelsen var næsten forsvundet, men hendes hukommelse var stadig klar. Besøgende kunne stadig tale med hende om gamle dage, og hun fortalte gerne om livet i Strøby gennem et helt århundrede.

Særligt salmerne fulgte hende.
Hun havde lært mange salmer som barn og lå nu ofte alene og gentog dem for sig selv. Journalisten, der besøgte hende i 1915, beskrev næsten stille og bevæget, hvordan hun lå og sang dem i ensomheden. Og så kom den sætning, som blev stående:

“Hun er træt af Livet, træt af den lange Rejse.”

Da Strøby fejrede hendes 100-års dag Pinsedag 1915, var verden omkring hende blevet en anden. Danmark havde fået jernbaner, industri og storbyer. Første Verdenskrig rasede ude i Europa. Mange af hendes efterkommere var allerede på vej mod Køge og København.

Men Maren selv var blevet i Strøby hele livet.

Fra hun blev født under Frederik VI til hun døde den 11. april 1916, næsten 101 år gammel, havde hun levet hele sit liv i det samme sogn. Hun havde oplevet:
fattigdom og hårdt arbejde
krig og tab
børn og børnebørn
landsbysamfundets storhedstid
og begyndelsen på det moderne Danmark.

Gennem sønnen Rasmus Christensen fortsatte familiens historie videre ud i en ny tid. Fra det lille væver- og husmandshjem i Strøby førte livet senere familien videre mod bryggerierne, Køge, Hillerød og til sidst København.

Dermed blev Marens liv ikke blot historien om en gammel væverske fra Stevns, men også begyndelsen på den slægtslinje, som generationer senere endte på Nørrebro i København.